

Уочи преузимања дужности председавања највећој светској безбедносној организацији – ОЕБС-у шеф дипломатије и први потпредседник Владе Ивица Дачић је у специјалном интервјуу са главним и одговорним уредником „Данаса“ Зораном Пановићем, између осталог, рекао да после дужег политичког изгнанства Србија има могућност да се врати на светску сцену као поштовања достојан партнер. Та могућност, према његовим речима, између осталог отворена је и зато што Србија за разлику од више ситуација у последњих сто година сада није у епицентру светске кризе.

Ове недеље Србија преузима председавање ОЕБС-у. Шта је то за нас? Проблем, шанса, изазов?

Рекао бих, све заједно. Преузимамо највећу светску безбедносну организацију, која има 57 чланица и покрива територију од Ванкувера до Владивостока, у тренутку када је свет у некој врсти прикривеног, а континуираног ратног стања. Од Блиског истока, преко Украјине, до срца Европе, имамо сукобе, веће и мање ратове, тероризам, цивилне жртве, и, све јаснију, немоћ постојећих механизма и алата да све то спрече. Поред тога, најистакнутије улоге у неким од тих сукоба имају највеће светске силе, које, често, пред све остале постављају питање подршке као неку врсту ултиматума: или си са нама, или си против нас. При томе смо ми мала земља, у великој мери зависна и од једних и од других, жељна добрих односа и са једнима и са другима, земља на доста тешком и нераскрченом европском путу, и не очекујемо да ће се однос према нама превише променити зато што председавамо ОЕБС-у. Напротив, мислим да ће очекивања, при томе различита, свих страна од нас само расти. Ту и јесте тај изазов, пред нама. Како се снаћи, како не погоршати односе, како испунити сва очекивања? Такође, ту и јесте шанса, пошто Србија, дугогодишњи изгнаник из међународне заједнице, има прилику да паметним потезима повећа свој ауторитет, и положај у међународној заједници. Лично, верујем да следеће године, после председавања, можемо да будемо држава чији ће углед и поштовање поново бити на нивоу Југославије из 1975. године, када је данашњи ОЕБС, тада КЕБС, настао, уз велику улогу наше тадашње државе.

Када сте већ поменули Хелсинки, чини се да Србија, данас, покушава да се постави у позицију Титове Југославије. Да воли Русе, да их види као шансу, да их се, истовремено, мало и плаши, и да, и зато, нађе своје место у западном свету, али и да остане у свему томе неутрална. Тежак задатак, с обзиром на то да се свет доста променио за ових четрдесет година. Колико смо тога свесни?

Мислим да је управо свест о том новом, промењеном свету, о којем говорите, највише и утицала на данашњу спољну политику Србије. И управо је ова, садашња власт, владе које смо направили СНС и ми, прва уважила реалности тог новог поретка и почела да се понаша у складу са њима. Зато смо почели преговоре са Косовом, зато смо успели да отпочнемо процес прикључивања ЕУ, зато смо кренули у унутрашње реформе, јер нас оне приближавају управо оном свету чији део и хоћемо да будемо, зато смо, на крају, у великој мери и повратили некадашњи углед и поштовање партнера из међународне заједнице. И останите, молим вас, на тој речи. Србија јесте, коначно, партнер. И то партнер чији се ставови поштују и схватају. То нам, а не некакви покушаји да имитирамо Тита, даје могућност да останемо, колико год можемо, ван тог отвореног сукоба. На крају, то је и наш интерес, и ми немамо никаквог разлога да га кријемо. Знате како се каже: трави је свеједно да ли се слонов, газећи по њој, бију, или воде љубав. У оба случаја, она страда. Дакле, ми нећемо да будемо трава. Ми хоћемо да будемо, и јесмо, партнер који ће моћи да каже – извините, али да ли бисте могли да се померите, да нам направите мало простора, тек да ми не бисмо страдали у томе што ви радите. То је наш основни разлог, и зато имамо, данас, спољну политику какву имамо. А она ће увек поштовати туђе интересе, али никада неће заборавити на своје. И неће их крити. Када свему томе додате и чињеницу да коначно нисмо криви за то што се дешава у свету, а што је, у последњих сто година, био редак случај, зар није сасвим логично, и легитимно, да искористимо и ту чињеницу? Као и ону која јасно говори да смо држава која, последњих година, предњачи у напорима да на Балкану све буде решавано дијалогом, компромисима, и ненасилним средствима. Другим речима, нема ту никаквог неотитоизма, само играмо партију са картама које имамо у рукама. И не сањамо, попут неких наших претходника, да имамо неке друге, или да ће нам упасти баш оне најбоље при првом следећем дељењу. Не, ми смо, да упростим, само реални. И ништа више.

А да ли се може рећи да Србија свој положај, и често и успех, на међународној сцени користи да би прикрила унутрашње пропусте?

Да нисмо држава која је кренула у озбиљне реформе, такво питање би могло да има смисла. Овако је, мање-више, део оне злонамерности чији су корени, бар тако мислим, у томе што постоје они који су годинама свој положај оправдавали тако што су обећавали управо овакав међународни положај Србије, а када га нису остварили, и зато изгубили власт, једину сатисфакцију налазе у том отвореном неподношењу чињенице да смо то, њихов сан, остварили управо Вучић и ја. Та фрустрација је главни основ већине теорија завере које непрестано смишљају, немајући шта друго да раде, па и ове коју сте поменули. При томе, заборављају да све ово није случајно, и да се ми међународном политиком не бавимо због оног разлога који је њих покретао – имица – него зато што знамо колики утицај тај положај има на оно основно што нас занима, а то је економија. Дакле, ми све то радимо због Србије, да би били прихваћеније место за инвеститоре, да би стигло више

страног капитала, да би отворили више радних места. А повећање угледа, положаја једне земље у међународној заједници у директној је вези са њеним економским растом. Ко ће да дође, да инвестира, у спорну и сумњиву земљу? С друге стране, управо то што данас радимо у Србији, реформе, борба против корупције, иницијативе које нас више повезују са суседима, прављење повољнијег пословног окружења – све то и те како повећава наш углед у свету и приближава нас оном главном циљу, прављењу уређеније европске државе, опет због нас, а не због неког другог. И верујте ми, да није једног, не би било ни другог. Самим тим, мислим да ће они којима се то не свиђа морати да нађу другу примедбу.

Економија, коју сте поменули, често је и оружје, у рукама великих. Зато у теорије завере свакако не спада страх да ће нас управо председавање ОЕБС-у, нарочито то, неутрално, којем тежите, довести у ситуацију уцењеног, а затим и уништеног међународног патуљка. Плашите ли се ви? Који је најгори сценарио који можете да замислите?

Човек са мојом биографијом, и искуством, нема више најгоре сценарије у глави. Већ их је доживео. И преживео. И Србија, исто. Бомбардовање, санкције, екскомуникацију из међународне заједнице, црне листе у Америци и Европи. Кроз то смо прошли. И требало би да, поново, заратимо са читавим светом да би нам се нешто слично догодило. А пошто смо прецртали сваки сукоб, као начин и средство, и пошто смо држава решења и дијалога, и тако пише у том нашем новом си-вију, који смо успели да направимо, нема ни опасности од најгорег сценарија. Оно што јесте реална опасност јесу притисци којима можемо да будемо изложени. Наши пријатељи, а када то кажем мислим и на Европу, и на Америку, и на Русију, јесу велики, и располажу истим таквим могућностима. Једни у рукама држе инвестиције, наш пут у ЕУ, а други енергенте, од којих и те како зависимо. И ако ме питате да ли може да се догоди да нам, због захтева да се сврстамо, нешто од тога ускрате, одговор је – може. Али, убеђен сам да, пре свега, од нас, и наше умешности зависи да ли ће то и да се догоди. Наш тренутни положај, при томе, доказ је да не грешимо у тој основној поставци. Ништа нам није ускраћено, и мислим да то можемо да захвалимо, пре свега, том нашем инсистирању на отвореним картама. Никога не лажемо, свима кажемо шта мислимо и шта желимо, и, бар за сада, тај наш став сви и поштују. Русима смо отворено рекли да је наш основни циљ Европа, Европи и Америци да нам санкције Русији никако нису циљ, и наишли смо на оно шта смо и тражили – поштовање нашег става. А он, сасвим отворено, укључује и чињеницу да ћемо, како се будемо приближавали том коначном циљу – ЕУ – морати и да повећавамо ниво усклађености наше међународне политике политици ЕУ. Е, сада, пошто намеравамо да наставимо да се понашамо на исти начин, крајње отворено, и пошто нам улога председавајућег ОЕБС-а омогућава да инсистирамо на дијалогу, да истичемо међународне принципе који се и базирају на ненасилним средствима и дијалогу, чврсто верујем да не морамо да размишљамо о најгорем сценарију. Уосталом, зашто, коначно, не бисмо почели да мислимо „срећне мисли“, а не оне катастрофичне, и, наравно, да радимо да се оне и остваре.

ОЕБС се „прославио“ у нашем региону, и ми с њим. Данас, док вам у глави вероватно још одзвањају аплаузи чланова СПС-а, упућени на последњем конгресу

Милошевићу, и подсећање на његово некадашње одбијање присуства ОЕБС-а, управо ви, као председавајући, треба да се бавите и регионом. А ту су Босна, Република Српска, Албанија, Косово. Спорови, и то озбиљни. Шта очекујете? Отпоре, због прошлости, или неки нов резултат, успех? И како?

– Прошлост, то што сам имао прилику да изблиза гледам њене најважније учеснике ми помаже. Знам где су, и како грешили. И немам никакав проблем да то, данас, и кажем. И оно што ме чини задовољним је чињеница да је моја партија, у којој још има оних који сентиментално плескају на Милошевићево име, сећајући се периода када је СПС имао неприкосновену власт, данас, ипак, гласала готово акламацијом за то да њен председник буде човек који је први ту странку одвојио од Милошевића, и који је, опет први, говорио о његовим грешкама. Тако да могу да кажем да су на конгресу чланови СПС плескали прошлости, што могу да разумем, али гласали за будућност, што ме радује, и храбри да са том будућношћу наставим. А будућност јесте развијени, неконфликтни западни Балкан. И ми смо већ направили огроман корак ка том циљу. И где год да одем, мене, Србију, коју представљам, у региону препознају као некога ко је дошао са најбољим намерама, и коме су у интересу и интереси суседа, јер наш највећи интерес и јесте стабилно окружење, што је основ за сваки развој, и које је немогуће уколико се, са пажњом, не односимо према суседима. Ми смо и последњих година били иницијатори разних облика сарадње, инсистирамо на заједничким пројектима, улагањима, нудимо инвеститорима заједничке подухвате, и ничим нисмо довели у сумњу то главно опредељење Србије – мир на Балкану. Тиме намеравамо да се бавимо и током ове године, са позиције председавајућег ОЕБС-а, и Балкан, регион, свакако ће бити један од наших приоритета. То је, могу слободно да кажем, наша локомотива ка Европи, наша показна вежба, која доказује да смо одговорна и способна нација, од које се могу очекивати она цивилизацијска, демократска решења, решења будућности и за будућност. Ту шансу, свакако, нећемо пропуштати.

Без обзира на затегнуте односе које, на пример, имамо са Албанијом. Управо смо им упутили и демарш. Колико је то у складу са вашом најавом?

Сасвим, пошто ништа од онога што радимо не искључује, нити ће, наше достојанство и наше интересе. Ми нисмо, и нећемо урадити ништа што би могло да угрози наше односе са земљама у региону, па ни са Албанијом. И није се на резиденцији премијера Србије појавила застава Велике Србије, него се застава Велике Албаније појавила на резиденцији премијера Албаније. И на то смо реаговали, и увек ћемо. Али то нас не спречава да тог премијера примимо, како доликује, да са њима разговарамо, и договоримо, што је још важније, разне облике сарадње, и да наставимо, и њему и другима, да предлажемо решења која ће се базирати на обостраном интересу. Ми поштујемо друге, али тражимо и да други поштују нас. Како се каже, не тражимо од других ништа што и сами нисмо спремни да дамо. То је наша политика према свим суседима. И са њом ћемо наступити и као председавајући ОЕБС-а. Тражићемо, наравно, поштовање, али ћемо га и пружити. И нећемо тражити љубав, што је била најпогрешнија одлика српске политике у деценијама иза нас, него ћемо понудити заједничке интересе. Тржиште, инвестиције, лакши проток капитала и робе, запошљавање у целом региону, пројекте који нас повезују. И јакو је важно што смо, баш ми, те ствари почели да раздвајамо од онога

што је део дневно-политичких игара, које диктирају тренутни интереси. И зато су и наше реакције у складу са уобичајеним, цивилизованим, демократским начинима. На заставу Велике Албаније на резиденцији њиховог премијера одговарамо демаршом, и настављамо сарадњу са њим, не прекидамо је, нити доводимо у питање. Исто је било и са изјавама хрватских политичара које су диктирали њихови избори. Одговоримо цивилизовано, и идемо даље. Не престајемо да будемо партнери, нити престајемо да њих доживљавамо као партнере. Мислим да је та политика једина исправна, и држаћемо је се и даље.